

I N G E B O E K T

Kom vanavond met verhalen

Annemie Leysen, Carol Fox & Irene Koenders (red.) (2000). *Kom vanavond met verhalen. Oorlog in verhalen en gedichten. Een bloemlezing uit de Nederlandstalige, Engelse en Portugese literatuur*. Uitgeverij Bakermat.

*Kom vanavond met verhalen
hoe de oorlog is verdwenen,
en herhaal ze honderd malen:
alle malen zal ik wenen.*
UIT: Vrede – Leo Vroman

Wie rond het thema *Oorlog en Vrede* wil werken, kan heel wat inspiratie halen uit de bloemlezing *Kom vanavond met verhalen: Oorlog in verhalen en gedichten*. Het boek bevat een verzameling van ongeveer tachtig boeiende romanfragmenten, gedichten en verhalen, maar ook tekeningen uit prentenboeken en stripverhalen die allemaal vertellen over hoe oorlogen en gewapende conflicten worden uitgevochten en hoe de onderdrukking wordt beleefd. Ze komen uit de Nederlandse, Engelse of Portugese literatuur.

Het typische van deze bloemlezing is dat het steeds verhalen of tekstfragmenten zijn die verteld worden vanuit het standpunt van de jongeren of waarin zij de hoofdrol spelen. Soms worden de helden in de verhalen verheerlijkt, maar heel dikwijls gaan de verhalen over ellende, verdriet en verlies. Het zijn ook bijna allemaal verhalen over recente oorlogen: de Eerste en de Tweede Wereldoorlog, maar evengoed de oorlog in Servië, Vietnam en Ruanda. De meeste fragmenten komen uit de literatuur voor

kinderen en jongeren. Er zijn ook enkele teksten opgenomen die voor een volwassen lezerspubliek bedoeld zijn, zoals de gedichten van de Engelse *War poets*, maar waarvan de inhoud voldoende toegankelijk is voor jongeren. Achteraan in het boek staat een toelichting waarin bij elk fragment een situering gegeven wordt, het land waar het verhaal zich afspeelt, de titel en de gegevens van het boek waaruit het komt en vanaf welke leeftijd het gebruikt kan worden.

Het idee om via verhalen over oorlog te vertellen vind ik een goede keuze. Net als het *In Flanders Fields Museum* in Ieper de herinnering aan de oorlog levendig houdt, gaat het ook in de bloemlezing over 'weten' en 'niet vergeten' en wordt er een alternatief geboden voor het beeld van oorlog dat men meestal krijgt. Op die manier wordt oorlog meer dan wat men op tv ziet, maar beseft men wat het met zich meebrengt aan ellende, verdriet en verlies. Dat in deze bloemlezing de jonge lezer nog eens extra aangesproken wordt omdat heel wat verhalen gaan over kinderen en jonge mensen of vanuit hun standpunt geschreven zijn, maakt het geheel nog sterker. De leeftijds-categorie waarnaar de verhalen zich richten, loopt van +8 tot +14 jaar. Persoonlijk denk ik dat weinig van de verhalen geschikt zijn voor 8-jarigen, ook al wordt dat zo aangegeven, maar het is prima materiaal om in de 3de graad basisonderwijs en 1ste en 2de graad secundair te gebruiken. Ook als volwassene raak je geboeid door de verhalen over wat zich in de loopgraven afspeelde, maar evengoed over hoe het voelt om weg te vluchten uit Koerdistan, Bosnië of Vietnam of wat het betekende om te leven onder het fascisme in Portugal.

DIDACTISCHE HANDLEIDING MET DOCUMENTENMAP

Bij de bloemlezing hoort ook een didactische handleiding die leraren uit alle onderwijsniveaus de nodige achtergronden en suggesties biedt om kinderen en jongeren via literatuur te confronteren met oorlog. In een eerste hoofdstuk wordt door deskundigen de historische achtergrond van de belangrijkste conflicten die in de tekstfragmenten aan bod komen, op een boeiende manier geschetst. In een tweede hoofdstuk wordt dieper ingegaan op de manier waarop het oorlogsthema in de verschillende landen in de jeugdliteratuur naar voren komt. Boeiend zijn de bijdragen van Majo de Saedeleer en Bregje Boonstra waarin duidelijk wordt hoe ook in de jeugdliteratuur in Vlaanderen en Nederland het oorlogsthema vanuit de eigen gevoeligheden en eigen accenten beschreven wordt.

Na deze twee uitgebreide hoofdstukken komt in het derde hoofdstuk het thematisch werken rond oorlog in jeugdliteratuur aan bod. Daarbij zet de auteur de relatie tussen de ervaring en gevoelens van de leerling en de inhoud en de vertelstijl van de tekst centraal. Er wordt bewust gezocht om de lezers vanuit hun eigen leefwereld rond dit thema aan het denken te zetten. De methode richt zich niet enkel tot taalvakken, maar er wordt duidelijk gemaakt dat vanuit de verscheidenheid van de verhalen ook andere vakken betrokken kunnen worden.

In het vierde hoofdstuk worden de teksten uit de bloemlezing gebundeld in zeven thema's en van lessuggesties voorzien, telkens volgens het stramien vóór het lezen, tijdens het lezen en na het lezen, maar steeds met andere suggesties en voorstellen ingevuld zonder dat je je als leerkracht bij de hand genomen voelt. De

suggesties zijn ruim en voldoende open zodat je kunt kiezen wat je het meest aanspreekt of wat het meest geschikt lijkt voor de eigen klasgroep.

In hoofdstuk 5 wordt voorgesteld hoe men thematisch kan werken rond oorlogspoëzie voor lezers vanaf 15 jaar in lessen Nederlands en Engels. Hoofdstuk 6 biedt informatie over de auteurs uit de bloemlezing en in hoofdstuk 7 wordt een overzicht gegeven van nog meer interessante informatie: musea, websites, films die een ruimere context bieden bij de lessuggesties... De handleiding sluit af met een bibliografie en een handige trefwoordenlijst. Bij de didactische handleiding hoort ook nog een documentenmap met foto-, kaart- en ander illustratiemateriaal.

Wie met het thema *Oorlog en Vrede* aan de slag wil, doet er goed aan om zowel de bloemlezing als de didactische handleiding en de documentenmap te gebruiken. De eerste hoofdstukken uit de handleiding met de geschiedkundige achtergrond en het hoofdstuk waarin oorlog in de jeugdliteratuur verkend wordt, zijn verhelderend én inspirerend voor wie rond dit thema wil werken. Laat het feit dat sommige lessuggesties voor het basisonderwijs zijn en andere voor het secundair onderwijs je niet afschrikken. De handleiding bevat voldoende materiaal om er mee aan de slag te gaan en het onderwerp is belangrijk genoeg om meer dan eens aan bod te komen in de schoolloopbaan van een leerling. In de hoop, zoals de flaptekst zegt, *“dat de herinnering en de herinnering aan de herinnering nooit meer overgaan”*.

Katrien De Vlaemynck
kadevl@telenet.be